

VEDLEGG 1 (til leveranse av del 3 i oppdrag 2026-010 *Endringer i innhold og struktur i skolehverdagen for 1. og 2. trinn*)

Endelige vurderinger av mulige behov for endringer i opplæringsloven og privatskoleloven

Vurderingene er basert på de to alternativene for innhold som det, i møtet mellom departementet og Udir den 30. april 2026, ble besluttet å arbeide videre med. Vi har ikke sett behov for å gjøre endringer i vurderingene våre fra svar på del 2 til svar på del 3 av oppdraget.

Dersom det innføres nye begreper for innholdet i opplæringen på 1. og 2. trinn, innholdsområder eller innholdsområder i kombinasjon med fag, vurderer vi at det er behov for endringer i paragrafene nedenfor. Vi peker også på bestemmelser som må endres dersom begrepet læreplaner endres eller suppleres.

1. Oversikt over bestemmelser i opplæringsloven med mulige behov for endringer

Modell med innholdsområder	Modell med kombinasjon av fag og innholdsområder
<p>§ 1-4. Mål og prinsipper for opplæringa</p> <p>Andre ledd:</p> <p>Departementet gir forskrift om læreplanar i fag.</p> <p>Kommentar: Dersom læreplaner i fag skal erstattes av innholdsområder for 1. og/eller 2. trinn, må bestemmelsen suppleres med nytt begrep.</p>	<p>§ 1-4. Mål og prinsipper for opplæringa</p> <p>Andre ledd:</p> <p>Departementet gir forskrift om læreplanar i fag.</p> <p>Kommentar: Dersom læreplaner i fag skal suppleres med innholdsområder for 1. og/eller 2. trinn, må bestemmelsen suppleres med nytt begrep.</p>
<p>§ 1-5. Samisk innhald i opplæringa og samiske læreplanar</p> <p>Første ledd viser til «læreplanar etter § 1-4»</p> <p>Andre ledd viser til «det samiske innhaldet i dei nasjonale læreplanane i fag og om læreplanar for opplæring i samiske språk.»</p>	<p>§ 1-5. Samisk innhald i opplæringa og samiske læreplanar</p> <p>Første ledd viser til «læreplanar etter § 1-4»</p> <p>Andre ledd viser til «det samiske innhaldet i dei nasjonale læreplanane i fag og om læreplanar for opplæring i samiske språk»</p>

<p>Kommentar: Dersom læreplaner i fag skal erstattes av innholdsområder for 1. og 2. trinn, må det vurderes om bestemmelsen skal suppleres med nytt begrep i første ledd.</p> <p>Ang. andre ledd: Det er kompetansemål på 2. trinn i de norske samiske læreplanene, og det kan derfor bli behov for endring, med mindre kompetansemålene flyttes til andre trinn i lys av oppdraget.</p>	<p>Kommentar: Dersom læreplaner i fag skal suppleres med innholdsområder for 1. og 2. trinn, må det vurderes om bestemmelsen skal suppleres med nytt begrep i første ledd.</p> <p>Ang. andre ledd: Det er kompetansemål på 2. trinn i de norske samiske læreplanene, og det kan derfor bli behov for endring, med mindre kompetansemålene flyttes til andre trinn i lys av oppdraget.</p>
<p>§ 1-6. Fag- og timefordeling og tilbudsstruktur</p> <p>Første ledd:</p> <p>Departementet gir forskrift om kor mange timar med opplæring elevar i grunnskolen skal ha, kor mange timar som skal brukast til kvart fag, og korleis timane skal delast mellom trinna.</p> <p>Andre ledd:</p> <p>Kommunen kan gi forskrift om at opp til ti prosent av timane i kvart fag i grunnskolen skal flyttast til andre fag eller brukast til særskilde tverrfaglege aktivitetar.</p> <p>Syvende ledd:</p> <p>Departementet kan gi forskrift om plikt til å delta i aktivitetar i grunnskolen som ikkje er opplæring i fag.</p> <p>Kommentar: Dersom fag endres til innholdsområder eller tilsvarende på 1. og 2. trinn, vil det være behov for å se på reguleringen av timer i fag. I lys av oppdraget kan oppsettet i fag- og timefordelingen endres, eksempelvis ved at det legges inn en «timebank» (pott med timer) som skolen kan bruke fritt innenfor definerte aktivitetar. Det vil da være relevant</p>	<p>§ 1-6. Fag- og timefordeling og tilbudsstruktur</p> <p>Første ledd:</p> <p>Departementet gir forskrift om kor mange timar med opplæring elevar i grunnskolen skal ha, kor mange timar som skal brukast til kvart fag, og korleis timane skal delast mellom trinna.</p> <p>Andre ledd:</p> <p>Kommunen kan gi forskrift om at opp til ti prosent av timane i kvart fag i grunnskolen skal flyttast til andre fag eller brukast til særskilde tverrfaglege aktivitetar.</p> <p>Syvende ledd:</p> <p>Departementet kan gi forskrift om plikt til å delta i aktivitetar i grunnskolen som ikkje er opplæring i fag.</p> <p>Kommentar: Dersom fag suppleres med innholdsområder eller tilsvarende på 1. og 2. trinn, vil det være behov for å se på reguleringen av timer i fag. I lys av oppdraget kan oppsettet i fag- og timefordelingen endres, eksempelvis ved at det legges inn en «timebank» (pott med timer) som skolen kan bruke fritt innenfor definerte aktivitetar. Det vil da være relevant</p>

<p>å vurdere om bestemmelsen i andre ledd skal gjelde for 1. og 2. trinn.</p> <p>Dersom 1. og 2. trinn organiseres i innholdsområder i stedet for fag, må det ses på om det får en betydning for syvende ledd. Det bør også vurderes om f.eks. fysisk aktivitet, lek og emosjonell læring skal tilsvare opplæring i fag, ref. vurdering av mulige andre konsekvenser under.</p> <p>Fag- og timefordelingen er omtalt i andre bestemmelser, eksempelvis i § 2-3. Dersom det er ønskelig å endre begrepsbruken på fag- og timefordelingen i lys av oppdraget, må dette endres gjennomgående.</p>	<p>å vurdere om bestemmelsen i andre ledd skal gjelde for 1. og 2. trinn.</p> <p>Dersom 1. og 2. trinn organiseres i innholdsområder i tillegg til noen definerte fag, må det ses på om det får en betydning for syvende ledd. Det bør også vurderes om f.eks. fysisk aktivitet, lek og emosjonell læring skal tilsvare opplæring i fag, ref. vurdering av mulige andre konsekvenser under.</p> <p>Fag- og timefordelingen er omtalt i andre bestemmelser, eksempelvis i § 2-3. Dersom det er ønskelig å endre begrepsbruken på fag- og timefordelingen i lys av oppdraget, må dette endres gjennomgående.</p>
<p>§ 3-6. Særskild språkopplæring i grunnskolen</p> <p>Første ledd:</p> <p>Elevar med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild språkopplæring til dei kan norsk godt nok til å følgje den vanlege opplæringa. Særskild språkopplæring skal omfatte forsterka opplæring i norsk og, om det trengst, morsmålsopplæring, tospråkleg opplæring i fag eller begge delar.</p> <p>Kommentar: Dersom «fag» endres til innholdsområder eller tilsvarende for 1. og/eller 2. trinn må bestemmelsen suppleres med nytt begrep.</p>	<p>§ 3-6. Særskild språkopplæring i grunnskolen</p> <p>Første ledd:</p> <p>Elevar med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild språkopplæring til dei kan norsk godt nok til å følgje den vanlege opplæringa. Særskild språkopplæring skal omfatte forsterka opplæring i norsk og, om det trengst, morsmålsopplæring, tospråkleg opplæring i fag eller begge delar.</p> <p>Kommentar: Dersom «fag» suppleres med innholdsområder eller tilsvarende for 1. og/eller 2. trinn må bestemmelsen suppleres med nytt begrep.</p>
<p>§ 3-7. Innføringsopplæring for elevar i grunnskolen som har budd kort tid i Noreg</p> <p>Andre ledd andre setning:</p>	<p>§ 3-7. Innføringsopplæring for elevar i grunnskolen som har budd kort tid i Noreg</p> <p>Andre ledd andre setning:</p>

<p>I vedtaket kan det gjerast unntak frå læreplanar i fag, jf. § 1-4 andre ledd, og fag- og timefordelinga, jf. § 1-6 første og andre ledd.</p> <p>Kommentar: Se kommentar til § 1-4.</p>	<p>I vedtaket kan det gjerast unntak frå læreplanar i fag, jf. § 1-4 andre ledd, og fag- og timefordelinga, jf. § 1-6 første og andre ledd.</p> <p>Kommentar: Se kommentar til § 1-4.</p>
<p>§ 14-6. Fritak frå aktivitetar i opplæringa på grunn av livssyn</p> <p>Andre ledd første punktum:</p> <p>Ein kan ikkje krevje fritak frå kompetansemåla i læreplanane for fag.</p> <p>Kommentar: Se kommentar til § 1-4.</p>	<p>§ 14-6. Fritak frå aktivitetar i opplæringa på grunn av livssyn</p> <p>Andre ledd første punktum:</p> <p>Ein kan ikkje krevje fritak frå kompetansemåla i læreplanane for fag.</p> <p>Kommentar: Se kommentar til § 1-4.</p>
<p>§ 15-3. Krav til rettskriving og krav til skriftspråk i læremiddel</p> <p>Første ledd:</p> <p>Med læremiddel er her meint alle trykte, ikkje-trykte og digitale element som er utvikla til bruk i opplæringa, som skal brukast jamleg i opplæringa, og som dekkjer vesentlege delar av læreplanen i faget.</p> <p>Tredje ledd:</p> <p>Skolen skal bruke læremiddel som ligg føre på bokmål og nynorsk til same tid og same pris. Kravet gjeld ikkje</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Læremiddel i faget norsk b. Læremiddel i fag med årskull med 300 eller færre elever <p>Fjerde ledd: Dei trykte læremidla i norskfaget i grunnskolen skal samla ha nok tilfang på både bokmål og nynorsk, slik at elevane lærer å lese begge skriftspråka.</p>	<p>§ 15-3. Krav til rettskriving og krav til skriftspråk i læremiddel</p> <p>Første ledd:</p> <p>Med læremiddel er her meint alle trykte, ikkje-trykte og digitale element som er utvikla til bruk i opplæringa, som skal brukast jamleg i opplæringa, og som dekkjer vesentlege delar av læreplanen i faget.</p> <p>Tredje ledd:</p> <p>Skolen skal bruke læremiddel som ligg føre på bokmål og nynorsk til same tid og same pris. Kravet gjeld ikkje</p> <ol style="list-style-type: none"> b. Læremiddel i fag med årskull med 300 eller færre elever <p>Kommentar: I en modell med kombinasjon av fag og innholdsområder på 1. og 2. trinn, vil det ikke være nødvendig å gjøre endringer knyttet til faget norsk, gitt at norsk beholdes som fag.</p>

<p>Kommentar: Se kommentar til § 1-4.</p> <p>Dersom det ikke skal være et eget norskfag på 1. og/eller 2. trinn vil det være relevant å se nærmere på hva som skal gjelde for disse trinnene, jf. tredje og fjerde ledd.</p>	
<p>§ 17-4. Krav om relevant kompetanse i undervisningsfag</p> <p>Første ledd:</p> <p>Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at dei som er tilsett i lærarstilling, har relevant kompetanse i dei faga dei skal undervise i.</p> <p>Andre ledd:</p> <p>Krava om relevant kompetanse i undervisningsfag gjeld ikkje dei som kunne tilsetjast i lærarstilling før 1. januar 2014, allmennlærarar og mellombels tilsette.</p> <p>Tredje ledd:</p> <p>Kommunen og fylkeskommunen kan fråvike krava til relevant kompetanse i undervisningsfag dersom det er nødvendig fordi skolen ikkje har nok tilsette i lærarstilling som oppfyller krava. Ei slik avgjerd skal vurderast på nytt kvart skoleår</p> <p>Fjerde ledd:</p> <p>Departementet kan gi forskrift om krav til relevant kompetanse i dei ulike faga.</p> <p>Kommentar: Dersom «fag» endres til innholdsområder eller tilsvarende for 1. og/eller 2. trinn må det vurderes hvordan man omtaler hva ansatte skal ha relevant kompetanse i.</p>	<p>§ 17-4. Krav om relevant kompetanse i undervisningsfag</p> <p>Første ledd:</p> <p>Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at dei som er tilsett i lærarstilling, har relevant kompetanse i dei faga dei skal undervise i.</p> <p>Andre ledd:</p> <p>Krava om relevant kompetanse i undervisningsfag gjeld ikkje dei som kunne tilsetjast i lærarstilling før 1. januar 2014, allmennlærarar og mellombels tilsette.</p> <p>Tredje ledd:</p> <p>Kommunen og fylkeskommunen kan fråvike krava til relevant kompetanse i undervisningsfag dersom det er nødvendig fordi skolen ikkje har nok tilsette i lærarstilling som oppfyller krava. Ei slik avgjerd skal vurderast på nytt kvart skoleår</p> <p>Fjerde ledd:</p> <p>Departementet kan gi forskrift om krav til relevant kompetanse i dei ulike faga.</p> <p>Kommentar: Dersom «fag» suppleres med innholdsområder eller tilsvarende for 1. og/eller 2. trinn må det vurderes hvordan man omtaler hva ansatte skal ha relevant kompetanse i.</p>

<p>§ 22-5. Privat grunnskoleopplæring i heimen</p> <p>Andre ledd viser til læreplanar for fag, jf. § 1-4.</p> <p>Kommentar: Se kommentar til § 1-4.</p>	<p>§ 22-5. Privat grunnskoleopplæring i heimen</p> <p>Andre ledd viser til læreplanar for fag, jf. § 1-4.</p> <p>Kommentar: Se kommentar til § 1-4.</p>

Kommentar til tabellen:

Hva man velger å kalle det nye innholdet, hvis ikke det skal hete «læreplaner» eller «fag», vil påvirke endringene i regelverket ref. tabellen over. Dersom man f.eks. velger å ha et stort fag med flere innholdsområder som vist til i det ene alternativet, må man ikke nødvendigvis gå bort fra begrepsbruken for disse delene av innholdet.

Vi ser for øvrig at det er ulikt i opplæringsloven hvordan det henvises til læreplaner, og at det brukes både «læreplaner i fag» (eksempel § 1-4) og «læreplaner for fag» (eksempel § 22-5). Faglig sett bruker man «læreplaner for fag» når man viser til læreplaner generelt, mens når det vises til en konkret læreplan bruker man «læreplanen i norskfaget». I opplæringsforskriften er «læreplaner i fag» brukt gjennomgående.

2. Oversikt over bestemmelser i privatskoleloven med mulige behov for endringer

Det er flere paragrafer i privatskoleloven som viser til at reglene i opplæringsloven gjelder tilsvarende. Disse paragrafene er det pekt på i vurderingene av opplæringsloven.

Mulige behov for endringer i privatskoleloven:

§ 2-3. Krav til innhald i opplæringa

Skolen skal drive verksemda si etter **læreplanar** godkjende av departementet. Det må gå fram av **planen** kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Skolane skal anten følgje den **læreplanen** som gjeld for offentlege skolar, eller **læreplanar** som på annan måte sikrar elevane jamgod opplæring, jf. opplæringslova § 1-4. Elles har skolen sin undervisningsfridom. I samband med godkjenning fastset departementet kva for tilbod skolen kan gi, og maksimalt elevtal på det enkelte tilbodet. Departementet kan gi forskrift om krav til **læreplanen**.

Departementet kan gi forskrift om plikt til å delta i aktivitetar i grunnskolen som ikkje er opplæring i **fag**. Departementet kan gi forskrift om fritak frå opplæring i sidemålet for elevar som får særskilt språkopplæring, om godskrivning av tidlegare gjennomgått vidaregåande opplæring eller praksis, og om fritak frå kroppsøving i den vidaregåande skolen.

I grunnskolen kan opp til ti prosent av timane i kvart fag flyttast til andre **fag** eller brukast til særskilde tverrfaglege aktivitetar. Styret fastset fag- og timefordeling for det enkelte skoleåret der omdisponeringa av timer mellom **fag** kjem fram.

§ 3-5. Særskild språkopplæring

Elevar med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild språkopplæring til dei kan norsk godt nok til å følgje den vanlege opplæringa. Særskild språkopplæring skal omfatte forsterka opplæring i norsk og, om det trengst, morsmålsopplæring, tospråkleg opplæring i **fag** eller begge delar.

§ 3-5 a. Innføringsopplæring for elevar som har budd kort tid i Noreg (andre ledd)

Heimkommunen eller heimfylket kan gjere vedtak om innføringsopplæring for ein elev for opp til eitt år om gongen, i til saman opp til to år. I vedtaket kan det gjerast unntak frå **læreplanar** i **fag** og **fag-** og timefordelinga.

§ 4-2. Kompetansekrav til undervisningspersonalet

For undervisningspersonalet ved skolar som er godkjende etter lova her, gjeld dei kompetansekrava som følgjer av §§ 17-3 og 17-4 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift.

For undervisningspersonalet ved skolar som er godkjende med alternative **læreplanar**, kan departementet også godkjenne alternative kompetansekrav til dei krava som følgjer av opplæringslova §§ 17-3 og 17-4 med tilhøyrande forskrift.

Departementet kan gi forskrift om krav til kompetanse i tillegg til krava i første ledd.

Departementet kan gi forskrift om krav til relevant kompetanse i dei ulike **faga**.

§ 5-2b. Plikt til å arbeide med kvalitetsutvikling

Styret skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatata frå nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører etter § 7-2 c. Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i skolen med omsyn til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø.

Styret skal sørge for at skolen jamleg vurderer i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i godkjende **læreplanar** etter § 2-3. Elevane skal involverast i denne vurderinga.

3. Andre mulige konsekvenser for regelverket

Fra året de fyller seks år har barn både rett og plikt til grunnskoleopplæring, jf. opplæringsloven § 2-1 og § 2-2. Retten til opplæring følger også av Grunnloven § 109, og av barnekonvensjonen art. 28. Dersom deler av innholdet ikke skal reguleres nærmere i en læreplan eller lignende, må det tas stilling til om et slikt innhold skal være opplæring i opplæringslovens forstand.

Vi mener det til en viss grad kan ses hen til bestemmelsene i opplæringsforskriften § 1-7 og privatskoleforskriften § 1-5 om fysisk aktivitet på 5.–7. trinn. I Ot.pr.nr. 55 (2008-2009) punkt 8.3.1 ble det tydeliggjort at fysisk aktivitet ikke er opplæring i fag, men en del av den pliktige opplæringen. I rundskriv om rett til fysisk aktivitet er det derfor tydeliggjort at fysisk aktivitet "regnes som opplæring i opplæringslovens forstand", til tross for at dette ikke er opplæring i fag, jf. opplæringsloven § 1-6 siste ledd.

Dersom f.eks. lek og emosjonell læring skal være en del av opplæringen, også dersom det ikke er opplæring i fag, vil elevene blant annet ha rett til et tilfredsstillende utbytte, jf. opplæringsloven § 11-1. I rundskriv om rett til fysisk aktivitet står det at tilrettelegging ved fysisk aktivitet skal vurderes opp mot aktivitetens formål. Dette har sammenheng med at det ikke finnes læreplan eller nærmere regulerte innholdselementer i fysisk aktivitet. Jo mer konkrete innholdselementene er, jo lettere blir det å vurdere utbyttet av opplæringen. Tilsvarende gjelder ved behov for individuell tilrettelegging etter opplæringsloven §§ 11-4 til 11-6.

Dersom f.eks. lek eller emosjonell læring ikke skal være opplæring i opplæringslovens forstand, mener vi at å innføre det som en obligatorisk del av grunnskoleopplæringen på 1. og 2. trinn etter opplæringsloven § 2-2, må vurderes opp mot retten til privat- og familieliv etter EMK. Art. 8. Det må da vurderes om en plikt til å delta i slike aktiviteter er «necessary in a democratic society in the interests of public safety, for the protection of public order, health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others», jf. EMK art. 8 andre ledd. Vi mener at denne vurderingen bør gjøres både dersom lek og emosjonell læring etc. ikke skal være en del av opplæringen i opplæringslovens forstand, og dersom det skal være opplæring, men ikke «opplæring i fag». Vi kan ikke se at dette ble vurdert i forbindelse med innføringen av fysisk aktivitet i 2008.

Dersom deler av innholdet på 1–2. trinn ikke skal regnes som opplæring, vil også andre bestemmelser i lovene enn de som fremgår over bli påvirket.

I opplæringsforskriften § 1-7 og privatskoleforskriften § 1-5 om fysisk aktivitet på 5.–7. trinn er det i tredje ledd presisert at reglene om individuell vurdering i kapittel 9 og reglene om kompetansekrav ikke gjelder. Om det er behov for en slik bestemmelse for f.eks. lek og emosjonell læring må vurderes nærmere. For å oppfylle retten til individuell vurdering etter opplæringsloven § 2-4 og privatskoleloven § 2-3a er læreplaner sentrale. Kap. 9 i opplæringsforskriften og kap. 6 i privatskoleforskriften er nært knyttet opp mot kompetansemål og opplæring i fag. Det må vurderes om reglene om vurdering, da særlig underveisvurdering, skal gjelde tilsvarende med ny organisering av innholdet. Dette henger sammen med vurderingen av om aktivitetene utgjør opplæring i fag eller lignende, eller ikke.

Med nye krav til lesning, skriving og regning på 1–2. trinn, vil kravene til progresjon også kunne endres. Det vil kunne påvirke når intensiv opplæring settes inn etter opplæringsloven § 11-3 og privatskoleloven § 3-4d.